

Avizul Comitetului Economic și Social European

Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor

Strategia pentru reînnoirea generațiilor în agricultură

[COM(2025) 872 final – SWD(2025) 872 final]

(C/2026/3244)

Raportor: **Arnold PUECH d'ALISSAC**

Consilieră	Amaryllis BLIN (pentru raportor)
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE)
Sesizare	Comisia, 25.11.2025
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în secțiune	26.2.2026
Data adoptării în sesiunea plenară	19.3.2026
Sesiunea plenară nr.	604
Rezultatul votului (pentru/împotrivă/abțineri)	201/0/3

1. Concluzii și recomandări

1.1. În opinia CESE, mai presus de toate, este esențial ca Comisia Europeană să oblige statele membre să își alinieze legislația la recomandările cuprinse în strategia sa.

1.2. CESE solicită Comisiei să efectueze rapid o evaluare a impactului privind situația tinerilor fermieri în statele membre.

1.3. CESE salută strategia Comisiei, însă se teme că ea va rămâne literă moartă, estimând că nu are nicio șansă de a fi pusă în aplicare în mod eficace, în contextul reducerii drastice a bugetului politicii agricole comune (PAC). În plus, Comitetul consideră că această strategie se bazează prea mult pe stimulente, deși ar trebui să fie obligatorie, și, prin urmare, solicită ca alocarea de 6 % din PAC pentru tinerii fermieri să reprezinte un nivel minim obligatoriu. De asemenea, solicită introducerea unui principiu al „cifrei de afaceri minime”, de stabilit la nivelul statelor membre, ceea ce ar fi esențial pentru a proteja activitatea viitorului fermier.

1.4. CESE reiterează că este important să se asigure coerența cu propunerile de simplificare, atât în cadrul PAC, cât și în afara lui, pentru a facilita punerea în aplicare a măsurilor de tranziție de la o generație la alta. El subliniază îndeosebi necesitatea de a reduce drastic termenele, insecuritatea juridică și sarcina administrativă legate de obținerea autorizației de exploatare și a autorizațiilor necesare pentru înființarea, construirea sau preluarea unei ferme – aspecte care constituie, într-o serie de state membre, un obstacol major în calea schimbului de generații. Comitetul subliniază, de asemenea, importanța unei abordări globale și favorabile incluziunii, care să se concentreze asupra fermierilor, dar și asupra lucrătorilor tineri și a grupurilor vulnerabile.

1.5. CESE consideră că următoarea programare a PAC trebuie să consolideze instrumentele existente și să le îmbunătățească complementaritatea ⁽¹⁾, în special prin majorarea cuantumului sprijinului complementar pentru venit pentru tinerii fermieri, a sprijinului pentru instalare (sau a alocărilor destinate tinerilor fermieri) și a ajutorului pentru investiții acordat tinerilor fermieri. Este vorba, de asemenea, despre mobilizarea instrumentelor de gestionare a riscurilor din cadrul PAC, și despre dotarea acestora cu un buget substanțial.

1.6. În opinia CESE, dacă nu există capacitatea de a investi, schimbul de generații nu poate avea loc. Comitetul solicită introducerea unor instrumente financiare simple, adaptate și fără constrângeri administrative excesive, care să fie legate de produsele financiare oferite în special de bănci ⁽²⁾.

1.7. CESE sprijină rolul fundamental al angajamentelor contractuale și salută aprobarea de către Parlamentul European, în octombrie 2025, a unei revizuirii a normelor privind organizarea comună a piețelor (OCP), care include obligativitatea încheierii de contracte între producători și clienții lor la nivelul UE, ceea ce pare a fi o măsură esențială pentru reechilibrarea relațiilor comerciale.

1.8. CESE subliniază relevanța reglementărilor naționale, cum ar fi legea EGAlim din Franța sau legea privind lanțul alimentar din Spania, pe care alte state membre ar trebui să le utilizeze ca sursă de inspirație pentru ca relațiile comerciale dintre producători și cumpărători să devină mai juste.

1.9. În ceea ce privește accesul la competențe, CESE solicită promovarea și consolidarea formării inițiale și a procesului de învățare continuă în rândul fermierilor și al salariaților din sectorul agricol.

1.10. CESE afirmă că criza climatică accentuează urgența schimbului de generații. Toți fermierii și salariații din sectorul agricol trebuie să dispună de cunoștințele necesare pentru a anticipa aceste provocări și a fi în măsură să față acestei realități, dat fiind că sunt cei dintâi care suportă consecințele.

1.11. Cu toate acestea, CESE este de părere că, în pofida acestor dificultăți, agricultura ar trebui să devină de urgență o adevărată opțiune de carieră. Comitetul solicită o campanie europeană de comunicare ambițioasă și pozitivă privind agricultura, care să sublinieze importanța strategică, economică, socială și ecologică a acestui sector. CESE îndeamnă Comisia să introducă, la nivelul statelor membre, obligativitatea educației alimentare și agricole de la o vârstă fragedă, prin adaptarea programelor școlare (cursuri teoretice, vizite la ferme etc.). Ar trebui valorificate, în special, poveștile de succes.

1.12. CESE subliniază importanța promovării în UE a unor zone rurale dinamice, prospere, accesibile și reziliente – caracterizate printr-un acces adecvat la servicii esențiale, locuințe, mobilitate și conectivitate digitală. Este important ca dezvoltarea rurală să rămână un obiectiv important al PAC și să i se aloce fonduri suficiente ⁽³⁾. UE trebuie să își continue eforturile pentru a-și pune în practică cu succes viziunea pe termen lung pentru zonele rurale.

1.13. CESE este de părere că angajările prin contract, condițiile de muncă previzibile și mijloacele de trai sigure sunt în interesul comun al lucrătorilor, al fermierilor și al comunităților rurale. Aceste condiții esențiale creează un mediu stabil, care poate atrage generațiile mai tinere către agricultură și poate facilita schimbul de generații.

1.14. CESE evidențiază importanța mecanismelor de garantare și de sprijin pentru tinerii antreprenori, cu scopul de a asigura securitatea economică a proiectelor lor de exploatație agricolă în etapa inițială, reducând expunerea la riscuri și oferind garanții partenerilor lor. În acest scop, CESE solicită ca tinerii fermieri și fermierii care își transferă sau își închiriază fermele către tineri să fie scutiți de orice sarcină fiscală în primii cinci ani după instalare.

1.15. CESE consideră că UE ar trebui să încurajeze statele membre să instituie sisteme eficace de sprijinire a exploatațiilor agricole și de înlocuire a forței de muncă, fie în cadrul sistemelor naționale de asigurări sociale, fie în cadrul PAC.

⁽¹⁾ A se vedea documentul „Pour une nouvelle Europe agricole – en bref”.

⁽²⁾ JO C, C/2025/2016, 30.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/2016/oj30/4/2025>, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/2016/oj>.

⁽³⁾ JO C, C/2025/2016, 30.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/2016/oj>.

1.16. Nu în ultimul rând, CESE evidențiază că este important ca sistemul de pensii să fie sigur, echitabil și adaptat la realitatea carierelor din domeniul agricol, caracterizate adesea prin venituri neregulate, și regretă lipsa de ambiție a strategiei în această privință, deși este vorba de un aspect esențial. Sistemele de transfer al fermelor între generații și cele de pensionare trebuie să permită retragerea din activitate în condiții de demnitate și de securitate, precum și facilitarea transferurilor. În opinia CESE, nu ar trebui să fie posibil să se primească atât pensie, cât și sprijin din partea PAC.

2. Introducere

2.1. Prezentul aviz evidențiază contribuția CESE la Strategia pentru reînnoirea generațiilor, propusă de Comisie la 24 octombrie 2024. Măsurile care decurg din strategie sunt menite să garanteze, pe viitor, existența unui sector agricol durabil, rezilient și atractiv.

2.2. În 2020, vârsta medie a fermierilor europeni era de 57 de ani și doar 12 % dintre ei aveau mai puțin de 40 de ani. În viitorul apropiat, unul din trei fermieri se va pensiona. Această situație demografică amenință securitatea alimentară și autonomia strategică a UE ⁽⁴⁾.

2.3. Agricultură este o profesie riscantă, expusă periodic pericolelor climatice și riscurilor economice și de piață, suprareglementată, cu condiții de muncă dificile, și necesită cunoștințe tehnice avansate și specializate. În același timp, procedurile administrative greoaie împiedică înființarea de ferme. Pentru ca agricultura să rămână un sector atractiv, ea trebuie să ofere condiții de viață și de muncă decente, precum și un cadru și instrumente specifice și adaptate, astfel încât fermierii să își mențină reziliența într-un sector confruntat în permanență cu presiunile menționate anterior.

2.4. CESE reiterează că accesul la terenuri, la credite abordabile și la competențe esențiale rămâne un obstacol major pentru tinerii fermieri. Comitetul invită Comisia să efectueze o evaluare a impactului actualizată și aprofundată privind situația tinerilor fermieri în toate statele membre. Portugalia, a cărei situație este una dintre cele mai îngrijorătoare, a realizat deja o astfel de evaluare pe o perioadă de 15 ani. CESE sprijină, de asemenea, apelul Parlamentului European din 2023 de a se include o verificare din perspectiva impactului socioeconomic asupra tinerilor fermieri în toate actele legislative viitoare din domeniul agriculturii, climei sau mediului ⁽⁵⁾.

2.5. Pentru CESE, este vorba în primul rând de a le oferi tinerilor oportunități economice realiste. Nimeni nu se va apuca de agricultură dacă nu are posibilitatea de a obține un venit decent și o rentabilitate pe termen lung. CESE subliniază paradoxul unei agriculturi căreia i se cere să facă față unor provocări majore, precum suveranitatea alimentară, schimbările climatice și durabilitatea, dar căreia îi sunt alocate tot mai puține resurse financiare. În lipsa unui sprijin suficient din partea PAC, veniturile agricole nu vor fi viabile, iar schimbul de generații nu va mai avea loc. Dacă agricultura europeană se prăbușește, cetățenii UE nu se vor mai putea hrăni decât cu alimente care nu respectă standardele europene.

2.6. În opinia CESE, schimbul de generații necesită o abordare globală și favorabilă incluziunii, care să acopere fermierii, dar și salariații din domeniul agricol, precum și grupurile vulnerabile. O analiză mai atentă a pieței forței de muncă în agricultură arată importanța tot mai mare a lucrătorilor agricoli în stabilizarea ocupării forței de muncă în mediul rural și în sustenabilitatea sectorului ⁽⁶⁾.

2.7. În paralel, CESE insistă asupra formelor de agricultură regenerativă care pot îmbunătăți producția alimentară durabilă, sprijinind obiectivele în materie de climă, sănătate a solului și biodiversitate și sporind în același timp atât veniturile fermierilor, cât și productivitatea agricolă și reziliența la fenomenele climatice extreme. Agricultură regenerativă promovează o nouă viziune, capabilă să stimuleze reînnoirea sectorului, să atragă tineri și noi fermieri și să promoveze modele de afaceri și moduri de finanțare durabile, subliniind că agricultura face parte din soluția de combatere a schimbărilor climatice și a pierderii biodiversității și consolidează interconexiunea dintre ecosistemele sănătoase și reziliente și prosperitate ⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ Strategia pentru reînnoirea generațiilor în agricultură.

⁽⁵⁾ Raport referitor la asigurarea securității alimentare și a rezilienței pe termen lung a agriculturii UE | A9-0185/2023 | Parlamentul European.

⁽⁶⁾ Fermierii și forța de muncă agricolă – statistici – Statistici explicate – Eurostat.

⁽⁷⁾ JO C, C/2025/4207, 20.8.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/4207/oj>.

2.8. Dincolo de PAC, gestionarea anumitor bariere revine statelor membre, ceea ce implică elaborarea „strategiilor naționale până în 2028”, solicitate de Comisie, cu măsuri de sprijin specifice, care să fie puse în aplicare în conformitate cu recomandările sale. Statele membre vor trebui să raporteze periodic progresele pe care le-au înregistrat. În prezentul aviz, CESE intenționează să prezinte mai multe măsuri care ar putea fi integrate în strategiile respective ale statelor membre și să atragă atenția Comisiei asupra faptului că este important să se definească cât mai curând indicatori de monitorizare care să permită o evaluare obiectivă a impactului acțiunilor întreprinse.

3. Propunerea Comisiei și bugetul

3.1. Strategia Comisiei urmărește să dubleze ponderea tinerilor fermieri în UE până în 2040 (de la 1,09 milioane la 2,18 milioane, dintr-un total de 9,1 milioane de fermieri în 2020), astfel încât tinerii și noii fermieri să reprezinte aproximativ 24 % din numărul total al fermierilor europeni. În acest scop, ea evidențiază cinci pârgii de acțiune esențiale care vizează accesul la terenuri, finanțarea, competențele, un nivel de trai echitabil în zonele rurale și sprijinul pentru transferul fermelor între generații.

3.2. Strategia este concepută pentru a fi pusă în aplicare la mai multe niveluri: PAC actuală și viitoare, politicile complementare ale Uniunii și acțiunile întreprinse la nivelul statelor membre cu privire la fiecare dintre pârgiile enumerate. Pentru a asigura succesul strategiei, Comisia afirmă importanța unui angajament care să fie asumat atât la nivel european, cât și la nivel național și regional. În acest sens, CESE susține propunerea Copa-Cogeca prin care Comisia este invitată să solicite statelor membre să instituie un cadru juridic clar (în afara PAC), care să contribuie la încurajarea tinerilor să intre și să rămână în acest sector de activitate. Un astfel de cadru ar include fiscalitatea, sistemele de pensii, măsurile de politică funciară, educația și formarea.

3.3. În ceea ce privește bugetul, Comisia propune dublarea ponderii pachetului financiar al fiecărui stat membru dedicat tinerilor fermieri, de la 3 % la 6 %, dar fără măsuri coercitive în această etapă – lucru cu care CESE nu este de acord, cu atât mai puțin în contextul general al unei reduceri drastice și inacceptabile a viitorului buget al PAC.

3.4. În plus, CESE reamintește că este important să se asigure coerența cu propunerile de simplificare, atât în cadrul PAC, cât și în afara domeniului de aplicare al acesteia. Sarcinile administrative care le revin fermierilor sunt inacceptabile și trebuie reduse pentru a facilita măsurile de tranziție de la o generație la alta.

4. Accesul la competențe

4.1. Pentru a face față crizelor economice, sociale și de mediu, este esențial să se faciliteze și să se promoveze accesul fermierilor și al salariaților din sectorul agricol la competențe și la învățarea pe tot parcursul vieții, într-un context în care aceștia trebuie să se adapteze în mod constant. CESE solicită să se promoveze formarea inițială, precum și un proces de învățare continuă.

Formarea inițială

4.2. În unele state membre, învățământul agricol se distinge prin guvernanta încredințată Ministerului Agriculturii și prin ratele excelente de promovare a examenelor și de inserție profesională.

4.3. Pentru a-i atrage pe elevi către programe de formare inițială adaptate nevoilor și așteptărilor sectorului agricol, precum și celor ale tinerilor, sunt necesare atât punerea în valoare a învățământului agricol în ceea ce privește conținuturile și modalitățile sale, cât și adaptarea lui pentru a face față schimbărilor actuale și viitoare.

4.4. Pe lângă acest public, formarea inițială vizează și persoanele aflate într-un proces de reconversie profesională, care sunt din ce în ce mai numeroase. Într-adevăr, modalitățile de instalare au devenit mai complexe: copiii fermierilor se pot dezvolta profesional în alte sectoare înainte de a-și înființa propriile ferme, unii salariați din sectorul agricol pot prelua ferme, preluările de ferme au loc din ce în ce mai mult în afara cadrului familial și există persoane care nu provin din mediul agricol care doresc să dedice agriculturii o parte mai mult sau mai puțin substanțială a carierei lor ⁽⁸⁾.

⁽⁸⁾ Formare continuă și reconversie profesională către agricultură | Ministerul francez al Agriculturii, Agroalimentației și Suveranității Alimentare.

4.5. Pentru a răspunde acestor provocări, CESE solicită ⁽⁹⁾:

- să se regândească și să se revalorizeze cursurile de formare, extinzând oferta și facilitând accesul la diplome superioare;
- să se elaboreze programe de învățământ flexibile, oferind punți de legătură între învățământul agricol și cel general;
- să se lanseze o analiză prospectivă privind profesiile și competențele la nivelul statelor membre pentru a orienta și a accelera revizuirea conținuturilor care fac obiectul unei certificări sau care asigură calificarea, ținând seama de diversitatea profilurilor și consolidând în special gestionarea întreprinderilor, managementul, competențele non-tehnice, formarea și practica pe teren;
- să se sporească atractivitatea sistemului de învățământ profesional prin modernizare, asigurarea calității și dezvoltarea mobilității și a cooperării, astfel încât să beneficieze de o recunoaștere echivalentă cu cea acordată învățământului superior;
- să se mențină, să se dezvolte și să se pună în valoare formarea în alternanță, care este esențială pentru atractivitatea profesiilor agricole, menținând în același timp finanțarea și sprijinul specific pentru angajatori;
- să se sprijine instituțiile de învățământ agricol și organizațiile tinerilor fermieri, garantându-le un acces echilibrat și durabil la resurse.

4.6. În plus, CESE avertizează cu privire la importanța unei campanii de comunicare pozitive privind agricultura, care să evidențieze importanța sa strategică, economică, socială și ecologică, precum și poveștile de succes din acest sector.

4.7. CESE consideră că educația agricolă și alimentară ar trebui integrată încă din școala primară (prin lecții, vizite și explorarea sectorului), ca modalitate de sensibilizare cu privire la profesiile și la mizele legate de agricultură și alimentație.

4.8. Este esențial să se asigure o legătură strânsă între sectorul agricol și cetățeni. Agricultura necesită o mai bună informare a publicului în vederea recunoașterii know-how-ului fermierilor, a promovării alegerilor în cunoștință de cauză și a consolidării încrederii în modelul agroalimentar european.

4.9. Educația timpurie, locurile de muncă stabile și o situație economică solidă facilitează schimbul de generații și contribuie la viitorul agriculturii, precum și la stabilitatea demografică și economică a zonelor rurale.

Formarea continuă

4.10. Formarea continuă, esențială pentru durabilitatea fermelor și pentru adaptarea lor, trebuie să fie identificabilă, accesibilă, regulată și eficientă. CESE recomandă:

- crearea, în fiecare stat membru, a unei platforme digitale gestionate de un organism de formare certificat, care să grupeze toate cursurile de formare disponibile pentru fermieri și pentru salariații din agricultură și să faciliteze cartografierea lor, și să fie însoțită de campanii de promovare la nivel național;
- înființarea, în statele membre care nu dispun încă de astfel de platforme, a unor fonduri comune pentru formarea continuă, urmând exemplul Franței, care a creat în 2001 Fondul pentru formarea antreprenorilor din domeniul științelor vieții (Vivéa);
- promovarea participării tinerilor fermieri la programul Erasmus pentru antreprenori, pentru a le permite să învețe observând fermele străine și pentru a încuraja evoluția practicilor și diversificarea producțiilor. În același timp, programul Erasmus+ trebuie consolidat pentru a atinge obiectivul de participare de 12 % până în 2030, stabilit în cadrul spațiului european al educației.

⁽⁹⁾ „Nos propositions: pacte et loi d'orientation et d'avenir agricoles” (2023) – FNSEA.

5. Accesul la finanțare

Politica agricolă comună

5.1. Având în vedere valul masiv de pensionări din sectorul agricol, care se va intensifica de la un an la altul, este urgent să se încurajeze insistent înființarea de noi ferme, în special de către tineri. Pe lângă protejarea bugetului european menit să sprijine schimbul de generații, prin stabilirea lui la un nivel de 6 % din bugetul PAC, care ar trebui să se bazeze pe nevoi, CESE consideră că următoarea programare a PAC trebuie să presupună consolidarea instrumentelor existente și îmbunătățirea complementarității lor ⁽¹⁰⁾, punând accentul pe:

- principiul fundamental conform căruia această rată de 6 % devine obligatorie și reprezintă nivelul minim;
- posibilitatea de a beneficia de injecții de capital; ajutorul pentru investiții, care are un caracter mai structural pentru ferme decât ajutorul pe hectar, trebuie majorat;
- creșterea cuantumului sprijinului complementar pentru venit pentru tinerii fermieri, pentru a asigura un venit minim care să permită asumarea de riscuri și investițiile;
- creșterea cuantumului ajutorului pentru instalare (sau a alocațiilor pentru tinerii fermieri) pentru a asigura structurarea unor proiecte viabile, sustenabile, durabile și transferabile;
- acordarea de asistență personală cedentului în cursul proceselor de transfer;
- introducerea unui principiu al „cifrei de afaceri minime”, de stabilit la nivelul statelor membre, esențial pentru protejarea activității viitorului fermier;
- integrarea tinerilor fermieri în guvernanta PAC.

5.2. În plus, CESE subliniază importanța sprijinului pentru gestionarea riscurilor, având în vedere diversele presiuni economice, geopolitice, sanitare și climatice cu care se confruntă sectoarele agricole și care au un impact direct asupra capacităților de producție. PAC reprezintă un instrument esențial pentru garantarea veniturilor și a producției și trebuie să permită prevenirea riscurilor prin consolidarea finanțării mecanismelor de prevenire și protecție și să compenseze pierderile cauzate de riscurile și fenomenele climatice, sanitare, de mediu și economice.

5.3. În opinia CESE este deosebit de important, de asemenea, să se îmbunătățească și să se promoveze, la nivelul statelor membre, utilizarea procentului de 3 % din plățile directe, care poate servi drept contribuție pentru fermieri la instrumentul de gestionare a riscurilor. Un astfel de demers ar trebui să îmbunătățească fondurile mutuale agricole în cazul inițiativelor privind riscurile pentru sănătate și mediu ⁽¹¹⁾.

5.4. Nu în ultimul rând, la nivelul UE, CESE sprijină creșterea rezervei pentru situații de criză în sectorul agricol, deoarece ea constituie un instrument european coerent de gestionare a crizelor ⁽¹²⁾.

Dispozițiile privind OCP și alte reglementări naționale

5.5. CESE reafirmă rolul esențial al angajamentelor contractuale și salută revizuirea efectuată în luna octombrie 2025 a normelor privind OCP, care a instituit obligativitatea contractelor între producători și cumpărători în cadrul Uniunii – o măsură esențială pentru reechilibrarea relațiilor comerciale în cadrul sectoarelor (cu excepția sectorului cerealiilor, în cazul căruia piețele de la nivel mondial sunt extrem de volatile). Această reformă, bazată pe luarea în considerare a costurilor de producție și pe consolidarea negocierilor colective ⁽¹³⁾, este în concordanță cu abordările naționale, cum ar fi legea EGAlim și legea spaniolă privind lanțul alimentar.

5.6. CESE subliniază, de asemenea, rolul cooperativelor și al organizațiilor de producători ca puncte de intrare esențiale pentru producători, pentru a le permite să aibă acces la negocieri colective și la acorduri contractuale. În cazul statelor membre în care aceste organizații nu sunt suficient de dezvoltate, CESE preconizează instituirea unui sprijin financiar în acest scop.

⁽¹⁰⁾ A se vedea documentul „Pour une nouvelle Europe agricole – en bref”.

⁽¹¹⁾ JO C, C/2025/2016, 30.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/4207/oj>.

⁽¹²⁾ JO C, C/2025/2016, 30.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/2016/oj>.

⁽¹³⁾ Réforme de l'OCM: vers une meilleure rémunération des agriculteurs - Plein champ.

Produsele financiare

5.7. CESE solicită să se sprijine capacitatea de investiții a fermierilor, esențială în momentul instalării, prin intermediul unor instrumente financiare simple, adaptate și fără constrângeri administrative excesive, în legătură cu produse financiare oferite de bănci, dar și cu altele (subvenții, fonduri de investiții, cereri de exprimare a interesului, cereri de proiecte etc.) ⁽¹⁴⁾. Un astfel de demers ar fi coerent cu propunerea prezentată de Comisie de a colabora cu BEI pentru a dezvolta sisteme de garantare și/sau de subvenționare a ratei dobânzii. Cu toate acestea, CESE subliniază că, deși acest tip de produs financiar contribuie la atenuarea impactului provocărilor cu care se confruntă fermierii, trebuie să se încurajeze o viziune combinată, bazată pe un set de pârghii care pot fi activate, printre care se numără și accesul la finanțare.

6. Accesul la terenuri: menținerea și facilitarea accesului la terenurile agricole

6.1. Menținerea și facilitarea accesului la terenurile agricole pentru a sprijini schimbul de generații și suveranitatea alimentară sunt esențiale pentru păstrarea modelului nostru agricol european. Așa cum subliniază Reprezentanța Comisiei în Franța: „în timp ce numeroși fermieri mai în vârstă sunt proprietarii terenurilor pe care le exploatează, tinerii generații sunt adesea nevoite să recurgă la arendă, exploatând aproximativ 15 milioane de hectare în calitate de arendași, față de 10 milioane de hectare exploatate de proprietari. Accesul la terenuri (...) rămâne un obstacol major pentru tinerii fermieri.” ⁽¹⁵⁾

6.2. Cu toate acestea, CESE consideră că este important să se faciliteze și accesul la arendarea terenurilor, în special prin stimulente fiscale pentru proprietarii de terenuri care le arendează tinerilor. Această scutire ar trebui să se aplice, de asemenea, tinerilor fermieri și fermierilor care își transferă fermele către tineri, în primii cinci ani de după transfer. Comitetul subliniază eficacitatea contractelor de arendare pe termen lung, care funcționează deosebit de bine în unele state membre precum Franța. El susține propunerea Comisiei de a lansa un Observator european privind terenurile agricole pentru a îmbunătăți transparența, a fundamenta politicile, a preveni specula și a facilita accesul la terenuri pentru noii fermieri ⁽¹⁶⁾.

6.3. În plus, CESE evidențiază rolul indispensabil al societăților de amenajare funciară și de dezvoltare rurală (SAFER), societăți private ce îndeplinesc misiuni de serviciu public care permit reglementarea accesului la terenurile agricole. În cazul vânzării de terenuri, SAFER pot alege cumpărătorul final, sau pot chiar revizui prețul de vânzare. În acest caz, instalarea tinerilor fermieri rămâne un aspect fundamental în atribuirea sau retrocedarea terenurilor ⁽¹⁷⁾.

6.4. În plus, pot fi instituite mecanisme publice eficace pentru a facilita accesul la terenurile agricole, inclusiv prin identificarea și mobilizarea terenurilor abandonate sau insuficient utilizate, prin încurajarea programelor de transfer de terenuri între generații și prin crearea de instrumente transparente care să îmbunătățească corelarea dintre cererea și oferta de terenuri. Este esențial să se garanteze un acces eficace la terenuri, atât din punct de vedere economic, cât și în ceea ce privește calitatea, dimensiunea și capacitatea de producție, pentru a le permite tinerilor fermieri și fermierilor profesioniști să realizeze proiecte agricole viabile și durabile.

7. Accesul la un nivel de viață echitabil în zonele rurale

7.1. Teritoriile rurale au numeroase atuuri și resurse și oferă o mulțime de posibilități. Din păcate, de prea multe ori, dezbaterile publice pe tema teritoriilor rurale se limitează la chestiuni legate de natură, de mediu și de calitatea vieții, în timp ce capacitatea productivă și dezvoltatorii de proiect și antreprenorii din aceste teritorii trec în planul al doilea. CESE sprijină și solicită continuarea viziunii pe termen lung pentru zonele rurale ale UE până în 2040, care cuprinde, printre altele, măsuri de consolidare a politicilor și de sprijinire de către UE a zonelor rurale în viitor.

7.2. Dezvoltarea rurală poate fi durabilă pe termen lung numai dacă producătorii agricoli joacă un rol esențial. În acest scop, este necesar ca locurile de muncă să se bazeze pe relații de muncă reglementate și pe o creare efectivă de locuri de muncă. CESE solicită facilități fiscale pentru întreprinderile care oferă servicii, deoarece ele contribuie în mod semnificativ la ocuparea forței de muncă în regiuni.

⁽¹⁴⁾ JO C, C/2025/2016, 30.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/2016/oj>.

⁽¹⁵⁾ La Commission propose des mesures pour soutenir le renouvellement des générations dans l'agriculture - Représentation en France.

⁽¹⁶⁾ La Commission propose des mesures pour soutenir le renouvellement des générations dans l'agriculture – Représentation en France.

⁽¹⁷⁾ Terres Agricoles – Jeunes Agriculteurs.

7.3. După cum amintește Federația națională a sindicatelor fermierilor din Franța (FNSEA) în documentul său intitulat „Manifeste pour des ruralités vivantes” (Manifest pentru zone rurale dinamice): „Principala provocare a dezvoltării socioeconomice a teritoriilor rurale constă în capacitatea noastră colectivă de a răspunde individual realităților specifice fiecărui teritoriu. (...). Persoanele din mediul rural, la fel ca cele din mediul urban, trebuie să aibă posibilitatea de a acționa ca antreprenori și de a se dezvolta, de a-și câștiga existența de pe urma profesiei lor, de a fi independente, de a satisface cererea și de a contribui la dinamismul și la amenajarea durabilă a teritoriilor noastre” ⁽¹⁸⁾.

7.4. Angajările prin contract, condițiile de muncă previzibile și mijloacele de trai sigure sunt în interesul comun al lucrătorilor, al fermierilor, al comunităților rurale și al grupurilor vulnerabile. Aceste condiții esențiale creează un mediu stabil, care poate atrage generațiile tinere către agricultură și poate facilita schimbul de generații în acest sector. CESE subliniază importanța unei abordări globale și favorabile incluziunii. Fermierii se confruntă cu numeroși factori de stres, cu programe de lucru solicitante, uneori cu izolarea și, ca atare, sănătatea lor mintală poate fi grav afectată.

7.5. Dezvoltarea rurală acoperă o amplă diversitate de nevoi. Pentru a garanta un nivel de trai echitabil și o calitate a vieții echitabilă în zonele rurale – o condiție esențială pentru realizarea schimbului de generații, dar și pentru concretizarea „dreptului de a rămâne pe teritoriu” ⁽¹⁹⁾ – CESE subliniază că este necesar ca statele membre să faciliteze viața cotidiană prin ⁽²⁰⁾:

- consolidarea serviciilor esențiale și a condițiilor de primire (locuințe, mobilitate, calitatea și rapiditatea conectivității digitale etc.) pentru a sprijini o activitate economică dinamică;
- adaptarea politicilor publice la nevoile lucrătorilor și antreprenorilor din zonele rurale, care adesea sunt deservite insuficient în raport cu zonele urbane;
- identificarea și coordonarea serviciilor existente pentru a facilita instalarea unor noi persoane active și a valorifica atuurile teritoriului (transport, asistență medicală, asociații, magazine), precum și ajutoarele publice;
- sprijinirea și consolidarea programelor LEADER și DLRC, care mobilizează resursele locale în funcție de prioritățile strategice ale fiecărei zone. Aceasta include, de asemenea, o mai bună direcționare a instalărilor;
- punerea în aplicare a analizei din perspectiva mediului rural atunci când se elaborează și se revizuiesc politicile, astfel încât acestea să fie adaptate la nevoile persoanelor care trăiesc și lucrează în zonele rurale.

7.6. CESE consideră esențial ca toate statele membre să dispună de sisteme eficace de sprijinire a exploatațiilor agricole și de înlocuire a forței de muncă. Unele state membre dispun deja de un sistem bazat pe sistemul național de asigurări sociale. Dacă acest lucru nu este posibil, Comisia ar trebui să se asigure că un astfel de sistem este pus în aplicare în cadrul PAC.

8. Asistență la transferul fermelor între generații și la pensionare

8.1. Facilitarea înființării și transferului de întreprinderi în zonele rurale este esențială. Comisia a reușit să demonstreze că investițiile sunt mai mari la nivel de fermă dacă s-a găsit un succesori, dar scad în caz contrar. În opinia CESE, ar fi util să se pună în aplicare mai multe măsuri la nivelul statelor membre ⁽²¹⁾:

- reducerea întârzierilor și a constrângerilor administrative pentru antreprenorii din zonele rurale prin înființarea unui ghișeu unic pentru actorii economici;
- simplificarea, armonizarea și accelerarea procedurilor de autorizare a exploatării și de obținere a autorizațiilor necesare pentru a înființa, construi sau prelua o fermă, stabilind termene administrative obligatorii și garantând transparența criteriilor de acordare a autorizațiilor;

⁽¹⁸⁾ Manifeste-pour-des-ruralites-vivantes-1.pdf.

⁽¹⁹⁾ Este vorba de a nu fi obligat să părăsești o zonă rurală pentru a găsi la oraș condiții mai bune de trai, de formare și de ocupare a forței de muncă.

⁽²⁰⁾ JO C, C/2024/1570, 5.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/1570/oj>.

⁽²¹⁾ Manifeste pour des ruralités vivantes (2021).

- îmbunătățirea mecanismelor de transfer al fermelor și elaborarea unui ghid de bune practici. În Țările de Jos, un mecanism (Landgilde) permite stabilirea de legături între fermierii cedenți care nu au un succesor și candidați la preluare. În Ungaria, începând din 2023, un cadru juridic sectorial reglementează succesiunea generațiilor și transferurile de ferme, asigurând continuitatea lor operațională;
- crearea unui sistem de garanții și sprijin pentru tinerii antreprenori pentru a le securiza din punct de vedere economic proiectele de exploatare în faza de demarare;
- instituirea unei oferte de formare la nivel local prin crearea unui program de reconversie profesională ale cărui nevoi vor fi cartografiate împreună cu actorii din teritoriu.

8.2. Destinul tinerilor fermieri este strâns legat de cel al tuturor fermierilor, motiv pentru care trebuie luați în considerare ca un tot unitar. CESE reiterează importanța schimbului de generații și a unui sistem de pensii sigur, just și adaptat la carierele din domeniul agriculturii, care sunt adesea caracterizate prin venituri neregulate. Aceste sisteme, care țin de competența statelor membre, variază considerabil de la o țară la alta. În mai multe state membre, pensiile din domeniul agriculturii sunt în continuare printre cele mai scăzute. CESE se întreabă dacă este pertinent ca aceste mize să fie integrate în semestrul european.

8.3. Sistemele actuale de transfer al fermelor între generații și de pensionare pot întârzia transferul fermelor. CESE regretă profund lipsa de ambiție a strategiei Comisiei și recomandă, cu caracter obligatoriu:

- instituirea unor sisteme de transfer al fermelor și de pensionare care să garanteze o retragere din activitate în condiții de demnitate și un transfer sigur;
- reintroducerea unui sistem de pensionare anticipată, astfel cum a existat în Finlanda până în 2018. CESE nu înțelege cum s-a putut renunța la o politică atât de eficientă;
- un set de instrumente pentru a-i sprijini pe producători și pe succesorii lor în pregătirea pentru procesul de transfer al fermelor între generații;
- stipularea imposibilității de a beneficia simultan atât de o pensie, cât și de sprijin din partea PAC;
- un sistem care să garanteze accesul rapid la o forță de muncă calificată, similar sistemului finlandez integrat în sistemul de asigurări sociale.

Bruxelles, 19 martie 2026.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Séamus BOLAND